

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 19/XVII

13. OKTOBRA 1977

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA V PRAKSI

Družbena samozaščita kot funkcija samoupravne socialistične družbe in kot določen samoupravni odnos postaja sestavni del samoupravne socialistične družbene ureditve v naši državi. Njena naloga je, da učinkovito varuje obstoječo ureditev pred napadom zunanjega sovražnika in tudi pred različnimi notranjimi družbenimi sovražniki. Taki sovražniki lahko škodujejo družbeni ureditvi, ovirajo delovanje gospodarskega sistema, škodujejo družbenemu premoženju, kratijo pravice in svobodo občanov, škodujejo bratstvu in enotnosti naših narodov in narodnosti.

Osnovni namen družbene samozaščite, ki jo postopoma razvijamo, je odkrivanje in pravočasno preprečevanje kakršnekoli dejavnosti, naperjene proti vrednotam naše družbe in koristim delovnega človeka. Preventivno

delovanje preprečuje sovražno dejavnost in zmanjšuje potrebo po represivnih ukrepih.

Družbena samozaščita naj bi tudi dvigala idejno zavest in razvijala vrline socialistične morale. Vsak posameznik mora vedeti, kje je njegovo mesto in kakšne so njegove obveznosti v družbeni samozaščiti.

Naloge v procesu podružbljanja družbene samozaščite izvajajo v naši delovni organizaciji vsi delavci in vsi samoupravni organi, določene organizacijske in strokovne naloge pa opravlja oddelek za zavarovanje delovne organizacije. Vsi ustanovljeni odbori za družbeno samozaščito po skupnostih tozdvov imajo program dela.

Program vsebuje naslednje naloge:

– Obravnava negativnih pojavov in odnosov v posameznih

(Nadaljevanje na 4. strani)

JAVNA TRIBUNA O ZAKONU O ZDRUŽENEM DELU

Komisija za družbenoekonomske odnose in samoupravljanje pri svetu osnovne organizacije ZSM Sava je organizirala v četrtek, 29. 9. 1977, ob 14. uri v stari jedilnici obrata II javno tribuno o uresničevanju zakona o združenem delu v praksi.

Javne tribune se je udeležilo približno 60 mladincev in ostalih članov kolektiva, ki so z zanimanjem prisluhnili razpravi, ki so jo vodili tovariši Balanč, Pavšlar, Šolar.

Obravnavali so reševanje dohodkovnih odnosov med tozdi in delovnimi organizacijami v okviru skupnosti tozdvov, skupni prihodek in njegovo delitev, kroženje denarnih sredstev med tozdi in poravnave denarnih odnosov med posameznimi tozdi, vrednotenje dela, racionalnost nove organiziranosti, hitrost obračanja sredstev in boljšega poslovanja, ki naj bi nastalo z novo organizacijo.

Spregovorili so tudi o novi organiziranosti vseh delovnih organizacij v Sloveniji, in o sankcijah zaradi morebitnega

neupoštevanja predpisov in o problemih, ki jih imajo posamezni tozdi v primerih zastopanja v tujini.

Nekatere so zanimale še podrobnosti, ki niso bile zajete v Informatorju in so se jim zdele pomembne. V celoti gledano je tribuna uspešna, verjetno pa je bila tema pretežka, da bi udeleženci lahko sodelovali bolj aktivno.

Jože Vratarič

AKCIJE ZA NOVO ORGANIZIRANOST

• Od 12. do 14. septembra 1977 so zbori delavcev tozdvov Polizdelki avtopnevmatike, Konfekcija, Vulkanizacija in Avtozračnice ocenjevali pogoje za ustanavljanje tozdvov. Ugotovili so, da posamezni tozdi ne izpolnjujejo pogojev, da bi še naprej poslovali kot tozdi, ampak da se združijo v en tozd Tovarna avtopnevmatike Sava-Semperit.

• Zbori delavcev v tozdih Valjarna, Stiskani izdelki, Cevarna in Prevleke so prav tako ugotovili, da posamezni tozdi ne izpolnjujejo pogojev, da še naprej poslujejo kot tozdi, ampak da se združijo v en tozd Gumenotehnični izdelki.

• Zbor delavcev tozda Transport pa je ugotovil, da ne izpolnjuje pogojev, da bi še naprej posloval kot tozd. Zato se njegova dejavnost organizira v okviru sektorja za organizacijo storitvenih dejavnosti.

• Na podlagi teh ugotovitev so delavski sveti teh tozdvov razpisali referendum, na katerih bodo delavci dokončno odločili o omenjenih spremembah. Referendumi bodo 20. oktobra.

V začetku oktobra so potekale razprave o novi organiziranosti Save v sindikalnih skupinah. Na sliki: sindikalna skupina splošne službe

• Od 4. do 7. oktobra so delavci v sindikalnih skupinah obravnavali organizacijo bodočega sozda Sava Kranj in osnutke samoupravnih splošnih aktov, s katerimi bo določena organizacija tozdvov delovne organizacije Sava Kranj, delovne organizacije Sava Commerce in sozda – ZP Sava in urejeni medsebojni odnosi.

• O pripombah in predlogih, ki se bodo izoblikovali v javni razpravi, bo razpravljala in odločala komisija za samoupravno organiziranje, ki bo delavskim svetom tozdvov predložila dokončne osnutke vseh samoupravnih aktov.

• Delavski sveti bodo v drugi polovici oktobra oblikovali predlog nove organiziranosti in predloge splošnih aktov; za dokončno odločitev bodo razpisali referendum. Referendumi bodo predvidoma konec novembra. S tem bodo dokončno urejeni družbenoekonomski odnosi ter postavljeni organizacijsko pravni temelji za uresničevanje nove organiziranosti, ki naj bi začela s 1. 1. 1978.

K živahni družbenopolitični dejavnosti v letošnjem letu sodijo vsekakor tudi razprave o novi organiziranosti Save oziroma o uveljavljanju Zakona o združenem delu. Eno od takih razprav je organizirala tudi komisija ZSM za družbenoekonomske odnose v Savi.

KDAJ GIBLJIV DELOVNI ČAS?

Težave, ki jih togost istočasnega začetka in konca dela povzročajo organizaciji dela in delovni disciplini in tudi osebnemu počutju delavca, so že pred časom spodbudile odgovorne dejavnike v delovnih organizacijah in občinskih organih k razmišljanju o uvedbi različnih spremenljivih oblik delovnega časa. V naši delovni organizaciji ugotavljamo, da so problemi togega delovnega časa predvsem dvojni:

— objektivni, ki se kažejo v preobremenjenosti prometnih poti ob konicah (okoli 6. in 14. ure), težavah pri organizaciji in izpeljavi avtobusnega prevoza, zmanjševanju delovne učinkovitosti in izkoriščenosti delovnega časa, povečanju disciplinskih prekrškov zaradi zamud itd.,

— subjektivni, ki se kažejo v zmanjšani delovni sposobnosti zaradi čustvenih napetosti — strahu pred zamudo, v slabšem splošnem počutju zaradi prisilne shematizacije bioloških, psiholoških in socialnih značilnosti ljudi, v slabši naspčnosti in spočitosti itd.

Že samo teh nekaj problemov narekuje (samih, brez priporočil občinskih organov) odločitev za drugačno razporeditev delovnega časa. S pripravami za uvedbo gibljivega delovnega časa smo v naši delovni organizaciji (lokacija Kranj) pričeli že v prvih mesecih letošnjega leta. Priporočila Občinske skupščine Kranj v aprilu, da naj OZD skušajo z gibljivim

delovnim časom omiliti nemožne prometne razmere ob konicah od 6. in 14. uri, smo s pripravami pohiteli in izdelali predlog organizacijskega predpisa o uvedbi gibljivega delovnega časa (SIS). Zaradi obilice dela pri reorganizaciji delovne organizacije je bil predlog za uvedbo gibljivega delovnega časa s precejšnjo zamudo posredovan delavskim svetom posameznih tozdov v odobritev. Istočasno so stekle tehnične priprave za nabavo in montažo registrirnih ur. Pripravljala se načrt za montažo ur, ki bo osnova za nabavo potrebnega števila registrirnih enot in ostalega instalacijskega materiala. Takoj, ko bo to izdelano in bodo znani sklepi delavskih svetov tozdov glede uvedbe gibljivega delovnega časa, bomo kupili potrebno število registrirnih ur s pripadajočim instalacijskim materialom. Predvidevamo, da bo to v začetku oktobra. Če bo montaža potekala po načrtu in ne bo večjih težav, je možno, da bomo gibljiv delovni čas uvedli v začetku novembra, najkasneje pa 1. decembra t.l., torej v času, ko se bodo prometne razmere še poslabšale zaradi zime.

Posamezne enote bi lahko gibljiv delovni čas uvedle že prej, vendar je strokovni svet delovne organizacije sklenil, da gibljiv delovni čas uvedemo istočasno v vseh delih delovne organizacije na lokaciji Kranj.

ZDRAVKO KORENČAN

V Gorenjskem tisku, kjer sta bila narejena ta dva posnetka, imajo že dalj časa registrirno uro za evidentiranje prihodov in odhodov. Tovarišica Kreljeva nam je ljubeznivo pokazala način žigosanja kartic:

Registrirna ura je med obema tablama. Ko delavec pride na delo, vzame svojo kartico s table (prihod), jo vstavi v režo ure in žigosa ter vloži v drugo tablo.

31. OKTOBER — SVETOVNI DAN VARČEVANJA

Z uvedbo denarja se je naravna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so bile ustvarjene možnosti za varčevanje. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč nazaj v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francoz Huegas Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju. Leta 1778 so v Hamburgu ustanovili splošno preskrbovalno ustanovo, ki je v svojih pravilih poudarila, da je ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tudi majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi. . . .

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne poslovne stike.

Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni inštitut za varčevanje. Takrat so sklenili: »31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti.«

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnožuje. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni naključje, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga navaja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadolžuje lahkomiselno. Varčevanje uči človeka skromnosti, odpovedovanja se-

danjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihranek na hranilni knjižici, občuti določeno

Razstava Šolsko hranilništvo na Slovenskem. Razstava je bila v Ljubljanski banki — podružnici Kranj.

neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in pri delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanja dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se denar preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo, prispeva k razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični družbeni ureditvi je treba vzgajati varčevalno zavest posameznika. Kdor se namreč ne nauči varčevati svoje premoženje in dohodke, ta tudi ne bo imel pravega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni inštitut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi 1924 objavil naslednji razglas:

Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti k blaginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika.

Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrlina vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank in hranilnic SRS

GOSPODARSKI IN DRUŽBENOPOLITIČNI POLOŽAJ SAVE

RAZGOVOR Z GLAVNIM DIREKTORJEM SAVE FILIPOM MAJCNOM

Tričetrletno obdobje izpolnjevanja gospodarskega načrta je za nami, prav zdaj smo najbolj aktivni pri organiziranju po novem. O vsem tem smo v naših sredstvih obveščanja razmeroma veliko pisali. Kljub temu pa vas, tovariš direktor, prosim za odgovor na vprašanje Kakšen je gospodarski in družbeni položaj Save v letu 1977?

Za gospodarski položaj in poslovanje Save v letošnjem letu je značilno, da je bistveno boljši in bolj uspešen kot v preteklem letu. Iz rednega obveščanja preko našega časopisa in pokazateljev, ki ste jih lahko spremljali, je razvidno, da v celoti izpolnjujemo ali celo presegamo gospodarski načrt, kar pomeni, da smo že v letu 1976 resno in kvalitetno izdelali zelo realen gospodarski načrt.

— Kaj je vplivalo na tak razvoj poslovanja?

Na tak razvoj poslovanja je vplivalo več dejavnikov. Dejstvo je, da smo že v zadnjem tromesečju 1976 povečali cene določenemu številu tehničnih izdelkov. S 1. januarjem pa smo tudi »vrnili« cene pnevmatike na raven leta 1975. Vendar samo cene ne bi rešile položaja delovne organizacije. Zelo veliko smo dosegli z izбором našega asortimana, predvsem s preusmeritvijo precejšnjega dela proizvodnje na radialno pnevmatiko in pnevmatiko z jeklenim kordom. Velike spremembe so tudi na tehnično zahtevnem področju, to je v proizvodnji gumeno tehničnih izdelkov in umetnega usnja, kjer smo osvojili tehnologijo poliuretanskega umetnega usnja. Izredna konjunkturna na domačem trgu nam omogoča maksimalno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti.

— Ali bi bili rezultati lahko boljši?

Rezultati bi bili lahko še boljši, vendar so razvrednoteni s stalnim porastom stroškov, predvsem osnovnih surovin. Želim pa posebej poudariti, da poslovni rezultat, ki ga beležimo in katerega bomo posku-

šali obdržati tudi do konca leta, je še vedno mnogo prenižek in z njim ne smemo biti zadovoljni. Taka stopnja akumulacije nam ne omogoča normalno razširjeno reprodukcijo in razvoja, kot smo si ga zastavili za srednjeročno obdobje. Zato moramo težiti za tem, da bomo naše poslovanje še izboljšali, pri čemer želim še en-

Glavni direktor Save Filip Majcen, dipl. inž.

krat poudariti, da ne samo s cenami izdelkov, pač pa s prestrukturiranjem proizvodnje in specializacijo med posameznimi delovnimi organizacijami znotraj bodočega sodra, z dvigom produktivnosti, kvalitete in splošne tehnološke ravni.

— Katere težave nam še prete pred koncem tega gospodarskega leta?

Nekatera gospodarska gibanja niso razveseljiva, predvsem je problem visokega deviznega debalansa Jugoslavije v letošnjem letu, čemur se tudi naša delovna organizacija ne more izogniti. Naše gospodarstvo kot celota je namreč več uvozilo, kot smo predvideli z družbenim planom za letošnje leto, manj pa smo izvozili, kar pomeni, da ima gospodarstvo deficitno bilanco s tujino. Do konca leta bomo imeli še veliko težav pri preskrbi s surovinami, vendar upamo, da bomo zagotovili nemoten potek proizvodnje.

— Kaj pa »domače« težave?

Na področju gumeno tehničnih izdelkov že nekaj let ni pomembnejšega razvoja, kar je posledica velike razdrobljenosti asortimana in razmeroma majhnih serij. Zato se bomo morali na lokaciji Kranj odlo-

čiti za določene skupine izdelkov, ki jih bomo morali izdelovati s sodobno tehnologijo, ter povečati serije. Tu mislim predvsem na izdelavo transportnih trakov, klinastih jermenov, cevi, gumiranja valjev in posod ter velopnevmatike. Specialne cevi in cevi na komad naj bi v bodoče izdelovali v Vulkanu Niš, tehnologije stiskanih izdelkov naj v Savi ne bi razvijali, razvoj te tehnologije bi prevzel Agis Ptuj, ki je že sedaj specializiran za to področje. Tehnologijo za traktorsko pnevmatiko bomo razvijali v Rumi, medtem ko bomo tehnologijo obnavljanja avtomobilskih plaščev intenzivno razvijali v Vulkanu,

Za letošnje leto je značilna zelo velika družbenopolitična aktivnost v zvezi z uresničevanjem Zakona o združenem delu. Vsi vemo, da se moramo po tem zakonu organizirati kot sestavljena organizacija združenega dela, kajti razsežnosti našega kolektiva so zaradi hitrega razvoja in integracijskih procesov postale takšne, da je to edina možna in učinkovita oblika organiziranja. Opravljeno je bilo ogromno dela na strokovnem in tudi družbenopolitičnem področju in tovarišem, ki so bili pri tem največ angažirani, res iskrena hvala. Za to reorganizacijo smo dovolj pripravljeni, seveda pa je možno, da se bo tu in tam lahko pojavila kakšna pomanjkljivost ali nesoglasje, česar pa ne smemo razumeti kot slabost nove organiziranosti. Tako je pač naše življenje.

— Nova organiziranost nikakor ni sama sebi namen. Kaj pa si — praktično — obetamo od nje?

Od nove organiziranosti si moremo vsi skupaj obetati še bolj racionalno poslovanje, še hitrejše in učinkovitejše uresničevanje naših ciljev, ki smo si jih zadali ob integraciji s Tostro, KTM, Vulkanom, Rumo in Puškarno. Naš skupen cilj je tudi zagotoviti maksimalne možnosti enotnega nastopa na trgu. Pričakujemo tudi boljšo predvsem pa ekzaktno ureditev odnosov med temeljnimi organizacijami, kakor tudi z delovnimi organizacijami v našem sodru.

— Povezovanje in vključevanje sodra Sava...?

Enako aktivno se naša delovna organizacija vključuje tudi v priprave za novo organiziranost Polikema, kjer smo končno izdelali take temelje srednjeročnega plana razvoja za obdobje 1976 do 1980, ki so dejanski odraz volje podpisnic sporazuma Polikema. Polikem bo v bodoče organiziran kot poslovna skupnost, v katero se bodo vključevale posamezne delovne organizacije Save.

Rumi in KTM Ljubljana. KTM bo tudi nosilec razvoja penastih profilov.

— In realizacija teh nalog?

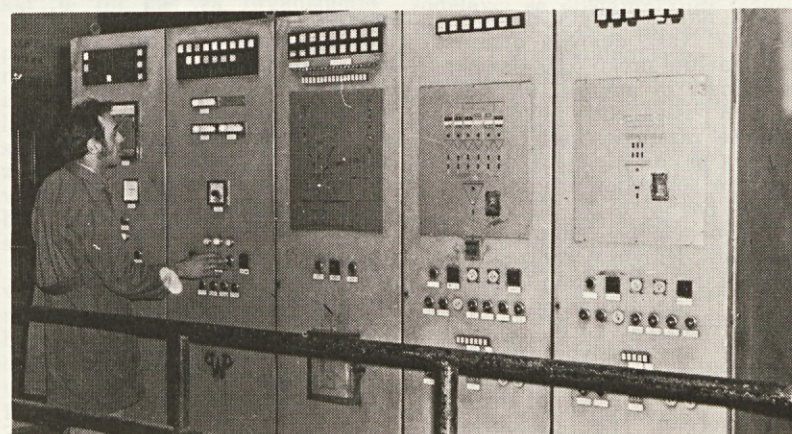
Vse te naloge so že v teku, nekatere že v fazi realizacije, pri nekaterih pa izdelujejo projekte.

— To je reševanje problemov sedanje proizvodnje. Kaj pa novosti?

Poleg navedenih nalog imamo na lokaciji Kranja še dva velika projekta, in sicer razširitev proizvodnje radialnih plaščev ter postavitve tovarne jeklenega korda (o tem bomo več pisali v eni prihodnjih števil Sava, op. p.).

— In družbenopolitična aktivnost?

Jože Štular

ODMEVI

ZAGREBŠKI VELESEJEM – TAKO IN DRUGAČE

V zadnji številki savskega glasila sem zasledila zapis o udeležbi naše delovne organizacije na jesenskem zagrebškem velesejmu.

Mislím, da je prav, da pojasnim katere pripombe zapisovalca so upravičene in katere ne.

Zaradi vsakoletnih kritik na račun razstavljenih izdelkov bi rada poudarila, da izbora izdelkov ne pripravi posameznik, temveč skupina strokovnih delavcev prodajne službe, marketinga in razvojne službe za specializirane sejme. Naloga te skupine je, da po opredelitvi ciljev sejma izbere sejemske eksponate. Izbere in pripravi propagandni in komercialni material, izbere propagandna gesla in sporočila, izdelava idejni osnutek in načrt razstavnega prostora in določi sejemsko ekipo. Udeležba na sejmih je močno odvisna od strukture izdelkov, ki jih proizvaja podjetje. Večina naših izdelkov je namenjena reprodukciji, porabnik je industrija in le manjši del je namenjen široki potrošnji. Prav jesenski zagrebški velesejem je namenjen potrošnikom, zato je pri izboru izdelkov treba upoštevati, da bodo ti zanimivi predvsem za poprečnega obiskovalca. Iz leta v leto ugotavljamo, da večjih komercialnih uspehov na tem sejmu ne dosegamo, torej je osnovni namen sodelovanja na tem sejmu predstaviti delovno organizacijo.

Vsi vemo, da tako radi pozabljamo, da so sejmí predvsem prikaz novosti v asortimanu, ne pa pregled oz. razstava asortimana. Prav to pa smo na tem sejmu z izborom eksponatov skušali pokazati, saj smo od pnevmatike razstavili samo plašče z jeklenim pasom za osebna vozila, plašče z jekleno karkaso za tovorna vozila, vzorce transportnega traku (tega zapisovalec sploh ni opazil), novosti v izdelavi velopláščev, umetnega usnja itd.

Kaj naj še rečem na vse te kritike? Naša delovna organizacija izdeluje preko 5.000 izdelkov. Razumeti bi morali, da na 50 kv. m izložbene površine ni mogoče razstaviti vseh izdelkov. Izgleda pa, da ni sejma, da ne bi kritično spremljali izbora eksponatov, pa naj bi že bil kakršenkoli. Obenem pa vedno več ljudi meni, da delovni organizaciji kot je naša, na zagrebškem velesejmu ne bi bilo potrebno ničesar razstavljati, pač pa bi zadoščalo, da bi za poslovne partnerje pripravili vzorce v poslovnem prostoru. Na tem sejmu, kot je že bilo rečeno, ne pridobivamo

novih kupcev, saj ima sejem praktično značaj tovariških srečanj, izmenjave mnenj med partnerji, ki naš asortiman poznajo.

Zbodla me je tudi pripomba zapisovalca o delu razstavnega prostora, kjer je bilo razstavljeno umetno usnje. Zapisovalec je menil, da je bil drago plačan prostor slabo izkoriščen. Kako različni so okusi! Kaj si pravzaprav želimo? Ponte roso, stojnice, natrpane z izdelki? Prav ta del razstavnega prostora je bil estetsko najboljše oblikovan, čist in enostaven. Razvojna služba umetnega usnja je izdelala vestalino v perl odtenku, ki je sedaj modni hit, razstavili smo tudi nov izdelek – vestalino velur v modnih barvah pomlad-poletje 1978. Pokazali smo metrsko umetno usnje in oblačilo, ki ga lahko izdelamo iz takega ali podobnega materiala. Mislím, da ni potrebno pripeljati s seboj pol skladišča, da bi obiskovalci lahko ugotovili, da proizvajamo umetno usnje.

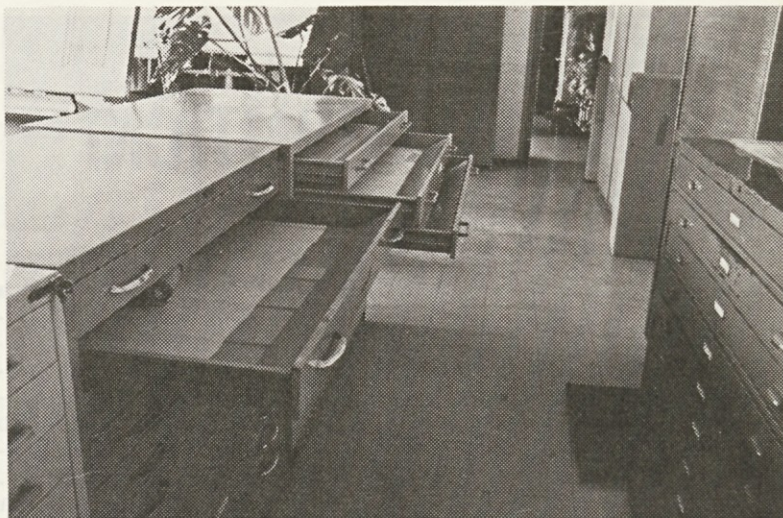
V pojasnilo, zakaj je bil »stand« v črni barvi, naj povem, da je najnovejša smer v grafičnem oblikovanju v kombinaciji eksponata, ki je enake barve kot ozadje. Prav zaradi tega, ker je pretežni del naših izdelkov črn, sem se odločila za marsikoga drzno kombinacijo – črno na črnem, s kontrasti v srebrni barvi. Morda je bil razstavni prostor za koga nenavaden, vendar sem prepričana, da je izstopal od ostalih, s tem pa je bil namen vzbuditi pozornost, dosežen.

Glede same lokacije razstavnega prostora moram priznati, da prostor res ni najbolj ugoden, vendar je bila to edina možnost, ki nam jo je ponudila uprava zagrebškega velesejma po odločitvi, da ne bomo več razstavljali skupno s Polikemom v hali 5.

Prav tako se zavedamo, da je sama hala malo obiskana in slabo opazna zaradi drevja, zato bomo morali naslednje leto, kljub velikim stroškom, postaviti pred halo reklamna opozorila.

Ker je sejem prireditev, kjer se podjetje predstavi najširši javnosti – običajno poleg konkurenčnih podjetij, mora biti taka prireditev še posebej skrbno pripravljena. Sejem naj bi ne bil delo enega samega človeka, kajti priprave zahtevajo obširno skupinsko delo, ki naj bi združevalo prizadevanja tehnologov, komercialistov, propagandistov in po potrebi tudi drugih strokovnjakov v podjetju, zato bomo veseli vsake objektivne kritike in ideje.

Helena Rančigaj

Načrti so poslovna tajnost, takole shranjeni (po rednem delovnem času) pa verjetno ne!

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA ...

Nadaljevanje s 1. strani

tozdih, če so ti pojavi v nasprotju z načeli socialistične samoupravne morale in poslovanja, kot so nezadovoljstvo med delavci, širjenje panike zaradi dezinformacij, sovražna propaganda in nacionalna nestrpnost. Pri ugotavljanju teh negativnih pojavov odbor vedno sodeluje s strokovnimi službami in družbenopolitičnimi organizacijami.

– Na zboru delavcev in na delavskem svetu odbor poroča o tatvinah, strojelomih, alkoholizmu, delomrzištvu, medsebojnih nesoglasjih med delavci, neupoštevanju požarne varnosti, kršitvi poslovne tajnosti, poškodbah pri delu, nespoštovanju delovne discipline in opozarja na te pojave.

Odbori preverjajo tudi, ali so samoupravni akti sprejeti v skladu z zakonskimi predpisi in samoupravno socialistično usmeritvijo in ali se ti akti v resnici izvajajo in ne zlorabljajo. Pri tem delu jim pomagajo strokovni delavci, predvsem pravniki. Skrbijo tudi za to, da je v vsakem sprejetem samoupravnem aktu zastopano področje družbene samozaščite in odgovornost, osebna in kolektivna.

Kako se naši odbori za družbeno samozaščito lotevajo teh vprašanj, smo lahko lani in letos izvedeli na sejah.

V letu 1977 so vsi odbori izdelali varnostno oceno, ki zajema:

– požarno varnost v tozdih oz. pomanjkljivosti, neupoštevanje pravilnika o varstvu pred požarom, nabavo gasilnih sredstev, usposabljanje delavcev na področju varstva pred požarom;

– varovanje poslovne tajnosti in tajnosti dokumentov, pomembnih za ljudsko obrambo, problemi pri sodelovanju s tujimi in domačimi poslovnimi partnerji, službena potovanja v tujino in podobno;

– oceno družbenopolitičnih razmer v tozdih;

– oceno samoupravnih odnosov med delavci;

– varnost pri delu, upoštevanje delovne pogoje in pravilnik o varnosti pri delu.

Pri ugotavljanju nepravilnosti in nesoglasij v tozdih imajo odbori za družbeno samozaščito velik delež. Na svojih sejah razpravljajo o vseh tekočih problemih ter jih tudi hitro rešujejo. Zadolžujejo vodstva tozdov, ki nato ustrezno ukrepajo in pomanjkljivosti in nepravilnosti hitro odpravljajo.

Pri sprejemanju varnostnih ocen in ugotavljanju stanja v tozdih odbori vsekakor ne morejo delati za zaprtimi vrati, ampak se povezujejo z osnovnimi organizacijami ZK, ZSM, sindikata in tudi z vodstvom tozda in strokovnimi sektorji.

Delo odborov za družbeno samozaščito je torej v zadnjih nekaj mesecih zaživelo in probleme tekoče in učinkovito rešujejo, vendar moramo ugotoviti, da se vpliv tega dela še ni pozitivno odrazil med delavci. Verjetno bo potrebno posvetiti več pozornosti zborom delavcev, kjer naj bi vsak član odbora za družbeno samozaščito v svojem delovnem okolju »prenašal« sklepe in ugotovitve odborov za družbeno samozaščito ter na ustrezen način delavcem pojasnjeval stališča družbene samozaščite. Samo na tak način se bo krepila zavest delavcev, ki morajo bolje sprejemati dolžnosti in pravice s področja družbene samozaščite.

Vladimir Lacko

Kartoteka osnovnih sredstev po predpisih ne sme biti dostopna vsakomur. Posnetek pa je bil napravljen v popoldanskem času. Komentar je verjetno odveč.

PRIPRAVE NA KONFERENCO ZK SAVA

KOMUNISTI O DRUŽBENOPOLITIČNIH, SAMOUPRAVNIH IN DRUŽBENO-EKONOMSKIH RAZMERAH V SDS...

Na zadnji seji osnovne organizacije ZK skupnih služb so obravnavali delo v preteklem obdobju. Ugotovili so, da so reševali predvsem vprašanja z naslednjih področij:

- medsebojni odnosi in problemi samoupravljanja,
- ocena idejnopolitičnega delovanja članov ZK, vodilnih in ostalih družbenopolitičnih delavcev,
- idejnopolitično izobraževanje,
- sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami,
- preverjanje kandidatov za sprejem v ZK,
- informiranje v ZK,
- solidarnostne akcije,
- integracijska gibanja v delovni organizaciji in izven nje,
- priprave na novo organiziranost delovne organizacije glede na zakon o združenem delu,
- preverjanje idejnopolitične usmerjenosti posameznih članov in njihovo delovanje v okolju, kjer živijo,
- odnosi med tozdi in sektorji,
- razgovori z delegati v samoupravno interesnih skupnostih

Člani oziroma osnovne organizacije ZK v krajevnih skupnostih niso dovolj aktivni; aktivni naj bi bili v krajevnih skupnostih, kjer živijo.

Delegacije v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ne morejo biti učinkovite in po vsebini svojih odločitev napredne, socialistične že same po sebi. Prvi pogoj za to, da bi bile takšne, je neposredna, organska vraščenenost v delegatsko bazo, predvsem v tozdu in krajevni skupnosti. Tam mora biti materialna moč, ki edina more odločilno vplivati na delegate in delegacije ter prek njih na odločitve na vseh ravneh družbe. Če delavci v tozdu dejansko ne odločajo o ustvarjanju in delitvi dohodka, potem tudi ne morejo odločiti v tej ali oni samoupravni interesni skupnosti v občini itd.

Drugi pogoj za to, da se delegacije ne bodo zapirale v sebične interese svojega tozda ali krajevne skupnosti je SOCIALISTIČNA ZAVEST. Le-ta mora biti neposredno navzoča znotraj delegatskega sistema. Na to morajo vplivati predvsem ZK, SZDL, sindikat, ZSM in druge družbenopolitične organizacije.

Prav ZK pa je tista idejnopolitična, ustvarjalna sila, ki je na temelju marksizma sposobna izraziti celoto interesov delavskega razreda in delovnih ljudi, celoto socialističnih izkušenj in skozi množico tekočih problemov tudi dolgoročnojšo socialistično perspektivo. Posebej pomembno je, da je ZK ustvarjalna v SZDL, sindikatu, ZSM. Nujno je, da znamo živeti sredi življenja, ga bistro opazovati in proučevati, spremljati probleme delovnih ljudi, se zavzemati za kritično ustvarjalno soočenje različnih interesov, pomagati iskati najboljše rešitve in predlagati načine za njihovo uresničevanje.

V našem političnem sistemu moramo doseči predvsem to, da bodo odločitve resnično sprejemali delovni ljudje v svojih samoupravnih in drugih organizacijah, ne pa kdo drug namesto njih. Neredko se v praksi dogaja, da kak samoupravni organ samo formalno glasuje za sklep, ki so ga dejansko že prej sprejeli v kaki skupini ali celo na sestanku kakega neformalnega političnega aktiva.

Naslednja strateška točka osvobajanja človeka oz. boja za brezrazredno družbo je kultura.

S tem, ko delavski razred vse bolj postaja subjekt celotnega družbenega razvoja, se mora kultura vse bolj, tako v zavesti kot v praksi ljudi, uveljavljati kot nepogrešljiva sestavina združenega dela in socialistične revolucije, kot sestavina slehernega človekovega dela, način njegovega življenja in samoosvobajanja oziroma humanizacije vseh medsebojnih odnosov.

Ne gre le za to, da usmeritev v samoupravljanje hitreje vključuje kulturo v združeno delo, temveč tudi za to, da na idejnem temelju boja delavskega razreda za osvoboditev človeka in njegovega dela odpirajo delovnim ljudem nove možnosti za ustvarjalnost. Zato se v razrednem boju za samoupravno preobrazbo kulture in njeno vključitev v združeno delo napredni pogledi nenehno spopadajo s težnjami, ki so v nasprotju s takšno usmeritvijo in socialističnim humanizmom. Tako se v okviru boja za programiranje in planiranje kulturnega življenja v tozdih ter uveljavljanja dohodkovnih odnosov, svobodne menjave dela, krepitve delegatskih odnosov itd. nenehno osvobajamo meščanskih in državnolastniških odnosov ter nekritičnih, malomeščanskih in elitističnih pogledov. Ni dvoma, da je danes umetnost mnogo bliže ljudem kot nekoč. Vprašljiva pa je idejna družbena zasnova in naravnost tega dejavnika. V procesih graditve družbe svobodnih socialističnih samoupravnih proizvajalcev, na poti k dokončni osvoboditvi človeka in njegovega dela morata biti kultura in umetnost prisotni ustvarjalno.

Resnična ustvarjalna svoboda je mogoča le v revolucionarni fronti boja za samoupravni socializem, za združitev intelektualnega dela z materialno proizvodnjo in celotno družbeno prakso, za neposredno in enakopravno povezovanje interesov in rezultatov dela delavcev v materialni proizvodnji s kulturnimi delavci.

Ljudski odpor in družbena samozaščita sta sestavni, neločljivi del samoupravljanja, to je sistema, v katerem naj delovni ljudje sami neposredno odločajo v pogojih svojega dela in o vseh družbenih zadevah — to je naš temeljni politični cilj. Ko utrjujemo zavest delovnih ljudi, da so predvsem sami odgovorni za varnost in izboljševanje delovnih pogojev in življenjskih razmer ter za nedotakljivost samoupravnih odnosov, utrjujemo samoupravljalno socialistično zavest.

Mislím, da bi bilo treba v izobraževalne programe vključiti družbeno samozaščito, da bo postala neodtujljiva pravica in dolžnost delovnih ljudi. Vsak posameznik mora vedeti, kako bo ravnal oz. kaj bo počel ob kakršnikoli nevarnosti za naš samoupravni socialistični sistem.

Na poslovanje naše delovne organizacije so v preteklem obdobju vplivali ekonomske in politične razmere v svetu in tudi spremembe ekonomskega položaja in zakonov v naši državi, in sicer:

- konec 1973. leta skokovit porast cen, kar je vplivalo na poslovne rezultate 1974. leta,
- likvidnost se je v letu 1974 močno zmanjšala,
- v letu 1975 smo z akcijskimi programi tudi nekoliko izboljšali poslovne rezultate. V tem letu se je spremenil tudi zunanje trgovinski sistem. S povečanjem izvoza se je naš poslovni rezultat delno poslabšal. Tak režim je bil tudi v zadnjih dveh letih. To je zahtevalo od nas usmeritev na domače in vzhodnoevropske surovine, vendar to mnogokrat povzroča težave zaradi razlik med našimi potrebami in izborom surovin.

Zato smo še vedno vezani na uvoz z Zahoda, posebno če hočemo imeti kakovostne izdelke. Zaradi omejenih sredstev za uvoz (neugoden sistem vezave uvoza na izvoz) se bomo letos morali prizadevati na nakup potrebnih surovin. Predvsem bo potrebno povečati izvoz na Zahod, pri čemer pa se postavlja vprašanje pokrivanja izpadlega dohodka.

Nakazal sem le nekaj področij, katerim bodo morale osnovne organizacije posvetiti več pozornosti. Zato naj osnovne organizacije ZK iz svojega programa ne izpustijo kulture, družbene samozaščite in ljudskega odpora, delegatskih odnosov. Pohvaliti pa moram posameznike, ki so s svojim delom mnogo prispevali k uresničevanju delegatskih odnosov.

Zdravko Hlebec

... VULKANIZACIJA, TAP

Družbenopolitične in družbenoekonomske razmere ne moremo oceniti samo s podatki o številu sestankov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, temveč s prikazom dejanskega sodelovanja delavcev pri mnogih odločitvah, zlasti v zadnjem času. Zbori delavcev so velikokrat potekali bolj formalno zaradi obveznega sprejemanja važnih odločitev, ne pa zaradi stvarnega odločanja delavcev. Vzrok za to je verjetno v tem, da veliko delavcev pri mnogih odločitvah vsebinsko ni moglo slediti.

Zbori delavcev predstavljajo za delovno organizacijo precejšnjo izgubo delovnega časa, kar neposredno povzroča izgubo določene dohodka, zato so bili zbori delavcev v večjih časovnih presledkih, vendar z obsežnejšim dnevnim redom. Zaradi tega je bil odnos do obravnavanja tematike še slabši. Člani osnovne organizacije ZK nismo mogli dovolj vplivati na osveščenost delavcev, ker je bil čas za organizacijo zborov delavcev običajno kratek, pa tudi mnogo članov ZK ne more slediti vsem dogodkom in informacijam, ki so jim na razpolago. Tudi na instruktivnih sestankih, ki so bili pred sklicem zborov delavcev stvari niso bile vsebinsko jasne. Zaradi tega je bilo poročanje na zborih tudi skopo.

Po zakonu o združenem delu je važnejše odločitve treba sprejemati z referendumom. Tako naj bi se izognili psihičnim pritiskom, da vsi glasujejo tako kot bližnja okolica. Za pripravo referenduma pa je potrebna zlasti aktivnost ZK. Delavcem je treba problem

predstaviti objektivno, da se bodo lahko pravilno odločali.

Družbenopolitična aktivnost članov je zadovoljiva, saj je večina članstva delegirana tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, kjer se tudi zelo aktivno vključujejo v delo. Verjetno pa nismo bili dovolj aktivni pri delu z mladino. Precejšnje mrtvilo in nedelavnost kaže organizacija ZSM Vulkanizacija. Mladini se je treba bolj posvetiti in ji pomagati pri uresničevanju. Prizadevati si moramo za delovno in tehnološko disciplino, in sicer na tak način, da bi delavci začeli čutiti, da je disciplina, tako tehnološka kot delovna, osnovni pogoj za uresničitev ciljev.

Danes se namreč dogaja, da nekateri sodelavci bolj ali manj sicer upoštevajo delovno in tehnološko disciplino zaradi bojazni pred sankcijami, delovno razmerje pa si predstavljajo kot preživeli mezdni odnos. Taki sodelavci se običajno tudi težko vključujejo v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije. Predvsem komunisti in ostali bi morali biti bolj obveščeni o nekaterih protislovjih v odnosih med delovno organizacijo in družbenopolitičnimi skupnostmi. Možnost odločanja ne bi smela biti omejena predvsem na področju samoupravnih interesnih skupnosti. Na te malenkostno vplivamo, čeprav je osnovna ustavna pravica delavca, da sam odloča o sredstvih, ki jih prispeva. Da bi se bodoče bolj vključevali v dogajanja moramo predvsem osvestiti naše članstvo in povečati število članov.

NOVA PRODAJALNA V BIHAČU

OBAVJEŠTENJE

»SAVA«, Kranj — industrija gumenih, kožnih i hemijskih proizvoda otvoriće danas, 23. septembra 1977. godine u Ulici Hasana Brkića bb u Bihaću, naselje Ozimice, **PRODAVNICU I STOVARIŠTE**.

Ovim putem cijenjene potrošače obavještavamo da u prodavnici mogu kupiti: vanjske i unutrašnje gume za putnička, teretna i poluteretna vozila, bicikle i mopede svih vrsta.

Ostali asortiman proizvodnje: gumena obuća, tran sportne trake, klinasti kaiševi, gumene i plastične cijevi, profili, obloge valjaka, posuda i točkova, akumulatorske kutije, vist—vještačka koža, gumirani tekstil, dušeci za ležanje, ljepila, vulkolan, pomoćna sredstva za obućarstvo, pozamanterija, protektiranje i obnova guma, te ostali gumenotehnički proizvodi za široku potrošnju.

Očekujemo vašu posjetu. Prodavnica je otvorena svakog radnog dana od 7,30 do 12 sati prije podne, i od 16,30 do 19 sati popodne. Subotom i ponedjeljkom od 8 do 15 sati.

KRAJINA, časopis SZDL občin Bihač, Bosansko Grahovo, Bosanska krupa, Bosanski Petrovac, Cazin, Drvar in Velika Kladuša je namenjen 200 tisoč prebivalcem teh krajev. V tem časopisu je bil oglas, sicer skromen, vendar za nas Savčane zanimiv, saj nas seznanja z otvoritvijo naše štiriindvajsete prodajalne.

Uradna otvoritev je bila napovedana za 11. uro dopoldan. Ze pol ure pred otvoritvijo so se v naši prodajalni pričeli zbirati vabljeni gostje, med katerimi naj omenimo sekretarja za industrijo skupščine občine Bihač tov. Steva Stojića, načelnika za finance skupščine občine Bihač tov. Momčila Lalatovića, direktorja časopisa Krajina, predstavstavnika občinskega sodišča, inšpekcijskih služb Bihača, predpredstavnike transportnih podjetij Unatrans in Krajina putevi, komercialnega predstavnika Poli-

etilenke, predstavnika gradbenega podjetja Izgradnja in direktorja samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje pri skupščini občine Bihač.

Malo po napovedani uri je mg. eoc. Andrej Košič, direktor POS, takole nagovoril navzoče:

»Spoštovane tovarišice, tovariši, spoštovani gostje!

Dovolite mi, da vas v imenu samoupravnih organov, vodstva in celotnega kolektiva Save najpristrčneje pozdravim in se vam zahvalim, da ste se odzvali našemu vabilu in prišli na otvoritev našega »stovarišta« v našem mestu.

Preteklo je samo osem dni, ko smo odpirali »stovarište« naše delovne organizacije v Bitoli. To sta važna dogodka, zato mi dovolite, da spregovorim o tem nekaj besed.

Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj, v kateri danes združuje delo

Nagovor mgr. eoc. Andreja Košiča pred otvoritvijo prodajalne so navzoči z zanimanjem poslušali.

Vabljeni gostje si z zanimanjem ogledujejo naše izdelke.

preko 6.500 delavcev v proizvodnih obratih in strokovnih službah v Kranju, Ljubljani, Rumi in Nišu, bo v letošnjem letu izdelala za 3,4 milijarde novih din raznih izdelkov. Asortiman in vrednost proizvodnje uvršča našo delovno organizacijo med največje proizvajalce avtopnevmatike v naši državi in med enega največjih proizvajalcev tehničnih izdelkov in umetnega usnja. Čeprav je po obsegu proizvodnje naša delovna organizacija, predvsem v začetku sodelovanja z avstrijsko firmo Sempert, zelo hitro rasla, nismo povsem zanemarjali razširitve ostalih, če lahko tako rečem, naših vzporednih dejavnosti, med katerimi je tudi prodajna mreža.

Prodajna organizacija Save, kot uradno imenujemo svojo prodajno mrežo, danes zaposluje okoli 200 delavcev in proda okrog 25 % vrednosti proizvodnje lastne delovne organizacije. Razen tega lastna prodajna organizacija predstavlja servis za zastopanje delovne organizacije po Jugoslaviji; proizvodnja s pomočjo tega servisa dobiva informacije s tržišča, daje nasvete kupcem o funkcionalni uporabi naših izdelkov in rešuje morebitne reklamacije. Prav v tem se lastna prodajna mreža bistveno razlikuje od vseh ostalih trgovinskih hiš, katere prav tako prodajajo naše izdelke, in kot taka ima svoj smisel in upravičenost.

Savska prodajna mreža ima 23 prodajaln, oziroma »stovarišt«, danes odpiramo štiriindvajseto, do konca leta pa mislimo odpreti še eno trgovino v Zadru in dve večji skladišči v SR Srbiji. Pričakujemo, da se bo obseg prodaje preko lastne prodajne mreže občutno povečal.

Tovarišice, tovariši, zaposleni v »stovarištu« Bihač!

Takoj na začetku bi želel naglasiti, da smo plan vašega dosedanjega, če smem tako reči, predvsem teoretičnega uvajanja povsem realizirali. Na začetku dela vašega »stovarišta« se bo pričela šele nova faza izobraževanja. Prepričan sem, da vam začetne težave ne bodo vzele poguma in da boste ob pomoči delovnih tovarišev iz drugih prodajaln in nas, ki delamo v Kranju, kmalu dosegli take rezultate, ki jih od vas pričakujejo delavci Save. V upanju, da boste čim preje opravičili zaupanje, ki vam je bilo izkazano z združitvijo dela z vami, vam želimo obilo uspehov pri delu, dobre poslovne rezultate, zadovoljstvo v osebnem življenju. »Stovarište« v Bihaču lahko prične z delom.

Po tem so si gostje ogledali razstavljenе predmete, prve drobne nakupe so opravili vabljeni gostje, sledil je klepet ob kozarčku. Pol ure po uradni otvoritvi je prišel tudi prvi kupec, učenec

Nadaljevanje na 7. strani

Zunanost naše prodajalne v Bihaču

SREČEN SEM, DA SEM SAVČAN!

MARKO LALOŠEVIČ

Presenečenje, ki ga doživi človek ob spoznanju, da je nekdo z dušo in telesom pravi Savčan — čeprav je njegovo delovno mesto skoraj štiristo kilometrov izven Kranja, je vznemirljivo in privlačno za pogovor.

Tovariš Marko Laloševič je tak Savčan, čeprav šele nekaj let. Ko sva se te dni pogovarjala v Rumi, je stalno uporabljal izraz »mi v Savi« — in ne kot marsikje slišiš »oni v Kranju«.

Čika Marko je poslovodja v Rumi od 1974. leta, ko je bila v tem mestu odprta naša prodajalna. Najin pogovor je stekel med dopoldanskim odmorom, ko prodajalno zaprejo.

— *Koliko prostora ima vaša prodajalna?*

lijonov starih din (neto), vsega skupaj pa za okoli 200 milijonov. V prodajalni smo trenutno le štirje delavci, ena delavka pa dela le po štiri ure, en delavec pa je na bolezenskem dopustu.

— *Katerih izdelkov prodate največ?*

Prodamo vse izdelke Save. Eni gredo boljše, drugi slabše. V glavnem pa se da prodati vse. Samo, če imamo robo. Veliko prodamo pnevmatike za osebna in poltovorna vozila in tudi za tovorna. Dosti prodamo tudi obnovljenih avtoplaščev iz Rume. Prodajamo tudi vse izdelke Vulkana iz Niša: teniške copate, gumijaste škornje, hladilne cevi, plošče...

— *Ali menite, da bi prodajo protektiranih avtoplaščev lahko*

Plan ni previsok. Za njegovo izpolnitev pa je potrebno dvojje: dovolj zalog in pa delo, prizadevanje.

— *Kakšni so vaši odnosi s POS? Ali dobite naročeno robo in ali jo dobite pravočasno?*

Vsako naročilo kupca takoj oz. pravočasno sporočimo v Kranj. Dogaja se, da robe ne dobimo, ker jo tudi v kranjskem skladišču nimamo.

— *Rekli ste »ker jo tudi v Kranju nimamo«. Kako naj si to razlagam?*

Jaz sem Savčan, v Savi delam, za Savo delam in od tega živim.

— *Ste zadovoljni?*

Popolnoma in tudi vsi moji sodelavci.

— *Pa vaše ambicije, da bi na primer povečali lokal?*

Vsekakor bi vsi to želeli, sploh pa bo z izgradnjo novega skladišča v Rumi veliko možnosti za povečano prodajo.

— *V tem času, ko sem v vaši trgovini, sem opazil, da trgovine niste zaprli ob predvidenem času?*

Delovni čas v prodajalni je od 7. ure zjutraj do 11. dopoldne ter od 16. ure do 19. ure popoldan. Kupci pa kot kupci: prihajajo stalno in mi jim tudi vselej postrežemo.

— *Pred tem pogovorom ste mi povedali nek zanimiv primer. Ker bo bralce glasila Sava gotovo*

zanimal, vas prosim, da ga opišete?

S tovarišema Draganom Čukom in Fabijanom Ištvanom smo sedeli v kavarni. Ura je bila devet zvečer. Priteče sosedov fantek in pove, da me čaka kupec. Opravičil sem se prijateljem ter odšel v trgovino. Kupec je želel osem avtoplaščev enajstice. Hip zatem pride še en kupec. V petnajstih minutah sem kasiral 1 milijon sedemstotisoč dinarjev. Takih primerov je zelo veliko. Ugodno je namreč to, da stanujem nad prodajalno; pridejo kupci, pozvone — popoldan, zvečer, v nedeljo — in prodaja teče. Na primer avtoprevoznikom je v prostem času najlažje kupiti in zamenjati avtoplašče. Meni ni težko.

— *To je pa že dobra reklama? Ne spuščam se v reklamo, osebno menim, da je tako prav.*

— *Zakaj tako delate? Pri večini to ni v navadi!*

Naučil sem se delati, spoštovati kupca. Tak sem tudi sedaj.

— *Vprašanj skorajda ni več. Imate sami kakšno misel, sporočilo?*

Nič posebnega. Rad bi le povedal, da sem srečen, ker sem Savčan, da nam je potrebno čimveč robe. Mi pa smo zato tukaj, da jo prodamo.

— *No, takole sva sklenila najin pogovor. Pa recite, če ni tole pravi Savčan!*

Jože Štular

Čika Marko, poslovodja naše trgovine v Rumi in njegova žena.

Prodajalna sama obsega 36 kv. m. Po tistem, ko je Sava odprla to trgovino, pa smo ob hiši dogradili še skladišča (prodajalna je v zasebni hiši, op.ur.). Denar za skladišča sem dal sam.

— *Zakaj?*

Upoštevač vse potrebe tega tržišča so bila skladišča nujno potrebna.

— *Kakšno je gibanje prodaje — prometa od otvoritve do danes?*

Po otvoritvi je prodaja stekla povsem normalno, pravzaprav je bila vse boljša in boljša. Tako je tudi sedaj.

— *Koliko pa znaša vaš mesečni promet?*

Prejšnji mesec, na primer, smo prodali za nekaj manj kot 80 mi-

še povečali, ko bo stekla proizvodnja v protektirnici?

Prav gotovo. Sedaj se večkrat zgodi, da nimamo na razpolago iskanih dimenzij.

— *Beograd je od Rume oddaljen le nekaj nad 50 km. Ali se čuti njegov vpliv na vašo prodajo?*

Sploh se ne pozna. Mislim, da bi morali tako prodajalno odpreti že preje.

— *Ali je res, da se je vaša prodajalna — z ozirom na površino, število zaposlenih ipd. — povzpela med pet najboljših v Savi?*

Ne vem, morda finančna realizacija kaže tako.

— *Menite, da je plan (za posamezne prodajalne) dobro postavljen ali pa je previsok?*

NOVA PRODAJALNA ...

Nadaljevanje s 6. strani

petega razreda osnovne šole AVNOJ Branimir Čalić: kupil je škornje, izdelek skupnosti tozdiv Vulkan. Prisotni so mu čestitali, dobil je značko Save in nekaj priložnostnega reklamnega materiala.

In nekaj zapažanj o sami trgovini. Trgovina je lokacijsko 15 minut oddaljena od strogega središča mesta; je v stanovanjskem naselju OŽIMICE, ki ima 5000 do 6000 prebivalcev. V bližini poteka glavna cesta Zagreb—Plitvička jezera—Bihač. Trgovina je v novi hiši, ima pa 95 kv. m prodajne površine; je standardno opremljena, kot so opremljene vse naše prodajalne,

ki so bile odprte v zadnjih letih. Opremo je dobavilo podjetje Gorenje — Sever, tozdiv Metalija Subotica; z opremo smo nadvse zadovoljni. V prodajalni so zaposleni vodja prodajalne (beri stovarišta!), dva prodajalca in administratorka.

V razgovoru, ki sem ga imel z zaposlenimi v naši prodajalni, sem spoznal, da našega kolektiva ne poznajo dobro, znano pa jim je, da je to velika, predvsem pa solidna firma. Vsi pa zelo želijo, da bi čimprej spoznali vse naše proizvode, da bi delo prodajalne potekalo v splošno zadovoljstvo prebivalcev Bihača in bližnje okolice in tudi delavcev Save.

J. Jereb

Učenec 5. razreda osnovne šole AVNOJ Branimir Čalić je bil prvi »uradni« kupec v naši novi prodajalni

KULTURNA SEZONA

Po še dokaj lepem poletju, ki se je že močno nagnilo v zlato jesensko idilo, se na tihem pripravljamo na zaključek letošnjega leta. Do novega leta je res še dobra dva meseca, vendar se že oziramo nazaj na prehojeno pot z željo, da bi videli uresničitev nalog, našo uspešnost in še marsikaj, kar nas bo z optimizmom popeljalo v novo leto, v novo poslovno sezono, ko bodo naloge še zahtevnejše. Ta uvod je morda res nenavaden za ta članek, vendar je vse to načrtovanje in hotenje po uspešnosti in plodnosti popolnoma podobno drugemu poslovnemu letu ali bolj rečeno sezoni, katera se pričinja, ko zlatorumeno listje odpada, in se konča v času majskega cvetenja. To je kulturna sezona, sezona neposrednega stika z ustvarjalci, profesionalci ali amaterji, ki nam s svojim delom plemenitijo duh in utrjujejo kulturno zavest. Odpirajo se torej vrata gledaliških odrov, oper, koncertnih dvoran, skratka prostorov, v katerih se oblikuje kultura. Z njimi pa bodo oživi tudi posamezniki ali skupine, ki bodo to kulturo sprejemali vase ali kot malomeščansko potrebo ali pa kot izročilo nečesa, kar osvetcha in duhovno dviguje. V vsem tem kulturnem poslanstvu pa igra umetnik kot ustvarjalec svojo pomembno vlogo. Ne prezirimo Shakespearovih misli, ki jih je uporabil kot motto svoji kulturni ustvarjalnosti prenekateri ustvarjalec kulture.

»Namen umetnikov je bil od nekdaj, je ter ostane, da naturi tako rekoč ogledalo drži, kaže sramoti nje pravo obličje, čednosti nje prave črte, stoletju in telesu časa odtis njega prave podoobe.«

Izluščimo nekaj kulturnih dogajanj, ki jih v sezoni 77/78 pripravja Prešernovo gledališče Kranj. Repertoar je sestavljen iz nastopov domačega gledališča ter gostujočih poklicnih gledališč. Raznovrsten in predvsem kvaliteten izbor gledaliških del domače in svetovne dramske literature bo še bolj krepil ljusk značaj Prešernovega gledališča. V izboru uprizoritev vodi Prešernovo gledališče tudi tokrat želja, da gledalcu omogoči ogled

kvalitetnih in komunikativnih gledaliških del. Gledališko sezono so odprli amaterski igralci domačega ansambla z delom Friedricha Dürrenmatha METEOR. To je problemsko zasnovana črna komedija švicarskega dramatika, ki v svoji absurdni enostavnosti vrednoti življenje in smrt posameznika. Poleg Meteorja se bo igralska skupina Prešernovega gledališča predstavila še z dvema deloma Slavomira Mrožka ČAROBNA NOČ, NA ODPRTEM MORJU, enodejankama znanega aktualnega poljskega ustvarjalca, kateri satirično preverjata pojem človekove biti in njegove svobode, in Jaroslava Haška Švejk. Ta svetovno znani lik vojaka bomo tokrat srečali v izvorni slovenski dramatizaciji Herberta Grüna. Abonmajski repertoar bodo ob domačih uprizoritvah dopolnila ostala slovenska gledališča. Tako bodo v sezoni 77/78 abonenti Prešernovega gledališča videli šest novih uprizoritev naših gledališč. V ustvarjalna hotenja Prešernovega gledališča se polnokrvno vključujejo tudi predstave za mladino in otroke, ki jih pod pedagoško strokovnim vodstvom pripravljajo najmlajše generacije igralcev. Ob tem ne smemo prezreti lutkovnega odra, ki iz leta v leto pridobiva več ljubiteljev. V naslednji sezoni se bo predstavil s tremi lutkovnimi igrkami: Pravljica o princeski na zrnu graha, Kako se je Petruška ženil in Kosovir na leteči žlici. Torej obeta se res pestra sezona gledališkega kulturnega življenja. Ob vsem tem obetajočem dogajanju ne samo gledališkem, Savčani ne bomo sedeli križem rok. Tako je komisija za kulturno dejavnost pri KUD Sava organizirala nakup abonmajev v Prešernovem gledališču in ljubljanski Operi. Regres za te abonmaje je bil 50%. Zanimivo je, da se število abonentov iz leta v leto večja. Vse večje je tudi vključevanje v ostala kulturna dogajanja v tovarni in izven nje. Prav to pa je tisto, da se Savčani nehote vključujemo v kulturno akcijo, ko posameznik kot celota ne bo samo uporabnik kulturnih dobrin, ampak tudi njihov soustvarjalec. Jože Vunšek

Prešernov zbor – nekoč!

PEVSKI ZBOR FRANCE PREŠEREN VABI NOVE PEVCE

Iz našega zbora, ki obstoji že 32 let, je v zadnjem času odšlo precej pevk in pevcev. Glede na start članov zbora je to razumljivo, redno menjavanje pevcev pa je pri amaterskih skupinah že sicer znano. Radi bi pa obnovili in povečali sedanje število članstva.

Naj omenimo, da je zbor v času svojega obstoja dosegel lepe uspehe doma in tudi na tujem. Svoje moči merijo zbori na tekmovanjih, s katerih imamo več diplom in priznanj; s turnej pa veliko pohval in lepih spominov.

S trenutno zasedbo pa se ne moremo niti udeleževati tekmovanj niti ne dostojno predstavljati Kranja doma in v tujini.

Vemo, da je med člani vašega kolektiva veliko pevk in pevcev, ki bi bili pripravljene sodelovati v amaterski skupini. Ne pozabimo, da je za sproščanje duševnosti potrebno aktivno sodelovanje, česar pa samo gledanje televizije ne more nuditi. Zavedati se moramo tudi, da Pevski zbor France Prešeren združuje pevce-delavce iz celega Kranja.

Sodelovanje v našem zboru ni taka obremenitev, da bi je ne zmogli. Vaje so dvakrat tedensko po dve šolski uri, in sicer v torek in četrtek od 19. do 20.30. Zbor vodi ravnatelj glasbene šole v Kranju, tov. Alojz Ajdič. V tej šoli so tudi vaje. Pripominjamo, da bomo imeli nov program.

Morebitne informacije lahko dobite po telefonu 21-159.

ODBOR

TUDI GASILCI PRISPEVAMO ...

V počastitev Titovih in partijskih jubilejev so se naši gasilci še posebno potrudili. Dosedanji rezultati obsežnega in raznolikega preventivnega in operativnega dela dokazujejo, da smo veliko predvidenih nalog tudi uresnili. Še posebno smo se posvetili strokovni vzgoji. Izvedli smo več praktičnih suhih in mokrih vaj, udeležili smo se republiških in občinskih tekmovanj, ki še niso vsa zaključena. Naša ženska desetina se je odlično odrezala na občinskem tekmovanju, ki je bilo 14. septembra 1977. Zasedla je 1. mesto. Za člansko tekmovanje so prijavljene kar tri moške desetine; tekmovanje bo 9. oktobra na Primskovem. Želimo jim čimveč športne tekmovalne sreče.

Naši gasilci pa se že pripravljajo na požarni teden, ki bo od 23. do 29. oktobra. Na zadnji seji upravnega odbora so sklenili, da izpolnijo naslednje naloge: udeležili se bodo večje skupne vaje v

tovarni IBI v Kranju, imeli bodo strokovno predavanje, preventivno bodo pregledali požarno varnost v delovni organizaciji na lokaciji Kranja, gasilske vaje pa bodo imeli v obratu IV, v Puškarni in na Vrhniki.

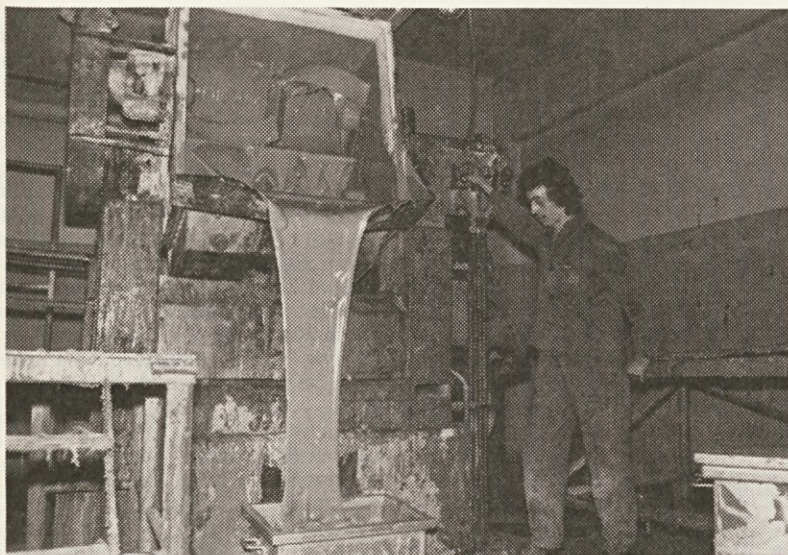
Za letošnji program smo se še posebej pripravili, saj smo z načrtnim delom vključili v naše delo vse gasilce in upamo, da bomo na ta način lahko lepo počastili Titove in partijske jubileje. Oktobra bodo gasilci izdali propagandni material, izdelali stenski časopis, opremili izloženo vitrino v mestu in svečano okrasili orodjarne ter izvedli dan odprtih vrat orodjarn.

Za zaključek požarnega tedna bomo imeli svečano sejo upravnega odbora, na kateri bomo podelili priznanje članom Industrijskega gasilskega društva za letošnje delo na področju požarne varnosti.

V Prešernovem gledališču stalno sodelujeta tudi dva Savčana: Tine Oman (levo) ter Jože Vunšek

Iztakanje (iz mešalnika) lepila za gumiranje blaga

PROIZVODNJA LEPIL

BREZ REKLAMACIJ

O pomembnosti kontrole, pa naj gre to za lepilo z letno bruto realizacijo 36.278.844,78 ali pa za avtoplašče z letno bruto realizacijo 986.577.323,61 verjetno ni potrebno polemizirati. Že dolgo je, kar je bilo namreč ugotovljeno – kontrola v službi kakovosti kontrole – TTI v obratu IV (tehnični in kemični izdelki) je nujna.

In kako je ta kontrola organizirana? Običajno avtorji shem o službi kontrole kvalitete napišejo – vodja, potem pa vhodna, tekoča, prevzemna in medfazna kontrola. Naloge, ene in druge so znane. Mi v Savi, natančneje v obratu IV, smo si zamislili: vhodno kontrolo vseh surovin, medfazno in prevzemno kontrolo.

Ne oziraje na dejstvo, da so surovine največkrat kupljene pri priznanih firmah z Zahoda, je naše mišljenje, da je vhodna kontrola nujno potrebna. Topila, barve in kavčuki so vedno skrbno laboratorijsko preiskani. Interni predpisi, ki velikokrat temeljijo tudi na izkušnjah, dobljenih v mnogih letih, pa standardi – vse to nam je pomagalo pri delu.

Ne gre zanemarjati tudi prevzemne kontrole. Vsa proizvedena

lepila in kemični izdelki so 100 % podvrženi kontroli. Nobenih odstopanj ni možnih. Brez rezultatov, točno brez odgovarjajočih rezultatov v skladu s kontrolnim predpisom »kante« z lepili ne gredo do kupca. In od kod ti rezultati? Imamo laboratorij, opremljen z viskozimetri, sušilniki, ... Vemo, da je od viskoznosti odvisna stopnja premazovanja, da je merjenje viskoznosti na principu padanja kroglic ali izcejanja lahko natančno le pri Newtonovih tekočinah. Tudi to vemo »kontrolniki«, da masticiran kavčuk (nobena skrivnost ni, če povemo, da je tudi kavčuk v lepilih) daje manj viskozne raztopine kot nemasticiran, da lepila iz masticiranega kavčuka kažejo večjo obstojnost pri skladiščenju, da imajo lepila iz bolj masticiranega kavčuka pri isti viskoznosti večji procent suhega preostanka (aktivne komponente v lepilu), pa da je lepljivost pri lepljenju sploh najvažnejši parameter pri sproščanju. Vedno na novo – tudi to v skladu s predpisom, je važen videz, barvni odtенок, lesk pri raznih izdelkih. Še je stvari, s katerimi se pri nas mora ukvarjati kontrola, v tem primeru medfazna kontrola.

In za konec še nekaj o spodbudnem pristopu, ki se ga poslužujemo, da dosegamo boljše kvalitete naših izdelkov:

- ekonomska motivacija, kot npr. povezovanje kvalitete z nagrajevanjem,

- ekonomska »prisila« za delo, kjer je kvaliteta postavljena za pogoj, da se nekdo sploh obdrži na delovnem mestu,

- »komunističen odnos do dela«, od članov zveze komunistov, in preko njih od ostalih neposrednih proizvajalcev, zahtevamo sistematično delo za izboljšanje kvalitete s parolo, da je delavčeva zavest še vedno najboljši kontrolor.

In rezultat vseh prizadevanj:

V letu 1976 praktično ni bilo reklamacij pri kemičnih izdelkih, procent reklamacij pri lepilih pa tudi ni presegal 0,5 %.

LEPO DARILO

Ob otvoritvi nove prodajalne v Bihaču je tov. Enisa Ramić – administratorica v tej prodajalni, dobila dvojno darilo. Prvo je bilo sicer malce nenavadno, vendar precej pomembno za njeno življenje. Na dan otvoritve je namreč dopolnila 20. leto in dobila prvo službo. Na zavodu za zaposlovanje je bila prijavljena eno leto in tri mesece, in kot nam je zaupala, je imela veliko sreče, da je bila sprejeta, saj njene prijateljice čakajo na službo tudi po več let. Drugo, nič manj lepo darilo (bomboniero) pa je prejela iz rok direktorja POS tov. Košiča, ki je tako presenetil njo samo in njene sodelavce iz trgovine.

KDO PLAČUJE PIJANČEVANJE?

- V Sloveniji je najmanj 80.000 alkoholikov
- Življenjska doba alkoholika je 52 let v poprečju.
- Dva meseca na leto – govorimo zopet v poprečju – ima alkoholik bolezenski dopust.
- Alkoholik je odsoten z dela 2,5 krat več kot nealkoholik.
- Odvisnost od alkohola se razvija do 5, 10, 15 ali več let.
- Alkoholik je veliko manj ustvarjalen, čeprav na delovnem mestu ni vinjen, torej zaradi mačka ali splošne oslabelosti.
- Povsem neproduktiven postane alkoholik, ko se zaradi zdravstvenih posledic alkoholizma invalidsko upokoji. Delovna organizacija se oddahne, ko ga je spravila »na pošten« način v invalidski pokoj.
- Kdo plača?

Gospodarstvo trpi škodo zaradi alkoholizma tudi iz naslednjih vzrokov:

- prometne nesreče,
  - obratne nezgode, pri katerih delovne organizacije, če se le da, skrijejo alkohol kot vzrok nezgode,
  - gospodarstvo plačuje sodne procese in vzdrževanje zapornikov, med katerimi je to % alkoholikov,
  - izdatki za zdravljenje v bolnišnicah, kjer ležijo alkoholiki pod različnimi diagnozami, ki pomenijo le zdravljenje komplikacij alkoholizma,
  - gospodarstvo plačuje vzdrževanje otrok alkoholikov v posebnih domovih in rejniških družinah,
  - alkoholizem negativno vpliva na delovno sredino in družino
  - velja pomisliti, kolikšen delež ima problematika alkoholizma, ki je v gradbeništvu očitna pri visokih cenah stanovanjske površine.
- itd, itd

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZSM UMETNO USNJE ZA AKCIJSKI PROGRAM

Osnovna organizacija ZSM Umetno usnje si je v svojem akcijskem programu za leto 1977 zadala tudi nalogo organizirati delovno akcijo – čiščenje proizvodnih prostorov. Na svoji zadnji seji 21. 9. 1977 smo se mladinci dogovorili, da bomo akcijo izvedli na prosto soboto, 24. septembra. Žal se je prijavilo le 15 mladincev, od teh pa se jih je le 13 udeležilo akcije.

Kljub slabi udeležbi pa smo po akciji ugotovili, da je bilo naše delo uspešno. V nekaj več kot petih urah je 13 prizadevnih mladincev v sodelovanju s tov. Pintarjem in tremi mladimi iz sanitarne skupine očistilo dve proizvodni hali, uredilo palete z umetnim usnjem, ki gre v dodelavo, uredili sodove z laki, tiskarskimi barvami in topili in s triklor-etilenom, očistili tla v prostoru poliuretanskih raztopin.

Očistili smo tudi vhod v obrat Umetnega usnja.

Žal nam je, da se je od 83 članov osnovne organizacije ZSM našega tozda akcije udeležilo le 13 mladincev. Toda kljub temu smo mi mladi in tudi vodstvo tozda zadovoljni z našim delom.

Po akciji smo mladinci menili, da bomo podobne akcije še organizirali.

Vseh 13 mladincev zasluži pohvalo, posebno še dva mladince, ki sta se delovne akcije udeležila po nočnem delu.

Osnovna organizacija ZSM našega tozda se zahvaljuje tov. Pintarju in njegovi skupini za pomoč, izvršnemu odboru osnovne organizacije tozda Umetno usnje in svetu konference ZSM Sava pa za denarna sredstva, ki sta jih prispevala za akcijo.

Vida Lončar

Konec septembra se je z moderne kolesarske dirke Tour de l'Avenir vrnila jugoslovanska kolesarska reprezentanca. Jugoslovansko reprezentanco so sestavljali Ropret, Kraker in Rakuš iz Save, Bulič iz Siporexa ter Bobovčan in Čolig iz Metalia commerca, zvezni trener in kapetan reprezentance Ješič, trener reprezentance Hvasti, zdravnik dr. Vadnjal in mehanik Žagar.

Opazili smo, da marsikdo ne zna primerjati oz. vrednotiti rezultatov naših kolesarjev zunaj meja, ko se spopadajo s svetovnimi »asi« kolesarskega športa. Navadili smo se namreč zmag naših kolesarjev na domačih – slovenskih in jugoslovanskih prvenstvih. Da pa so kolesarji v tako hudi konkurenci le dosegli lepe uspehe in da so se ob tej lepi dirki tudi veliko naučili, nam je povedal trener naše reprezentance Franci Hvasti.

Startali smo na severu Francije v mestu Metz 13. septembra. Prvih 6 etap je potekalo po ravni-

ni, drugi del pa po hribovitih predelih. Prešli smo severno Francijo, del Luksemburga, Belgije in Nemčije in po 1651 km zaključili tekmo v francoskem mestu Nancyju. Glede na to, da sem že bil na taki mednarodni dirki po Franciji, sem si predstavljal to dirko malo drugače. Doma smo trenirali predvsem gorske etape, pokazalo pa se je, da je bilo prvih šest etap speljanih po ravnini, kjer je bil močan veter, tako da je vsaj Ropret moral menjati taktiko. Po prvih 6. etapah je bil Ropret 42. z nekajminutnim zaostankom za zmagovalcem. Po dnevu počitka smo prešli v hribe, kjer ni bilo vetra in začeli voziti tako, kot smo si predstavljali. V končni uvrstitvi je bil Ropret med posamezniki 13., med 101 kolesarjem, kolikor jih je startalo, Bulič 42., Kraker 53., Čolig 64. in Rakuš 70. V skupni uvrstitvi smo med 17 ekipami zasedli 12. mesto.

Moramo vedeti, da je prvih deset kolesarjev imelo sklenjene aranžmaje s profesionalnimi eki-

pami. Tako bosta tudi Belgijca Cheperx in Martens vozila v Merxovi ekipi. To je bila velika dirka, ki naj bi prinesla potrditev mladih upov. Najboljši Francoz Baudiere je bil šele 7. Če je bilo to za njega odlično, je tudi 13. mesto za našega Ropreta velik uspeh. Naša reprezentanca je bila brez Udoviča in Marinkoviča, tako da so šli na pot sami mladi kolesarji, najstarejši je star 23 let, in zanje lahko rečemo, da so šele na začetku kariere. S celotno odpravo smo lahko zadovoljni, ker smo bili zelo dobro sestavljena ekipa. Brez zdravnika in mehanika bi bilo težko, dela je bilo ogromno. Ješič je bil res pravi vodja, skrbel je za potek tekmovanj, preskrbel točne informacije o odhodih, o startih, ciljnih etap, kar je v tujini še posebno pomembno. Sam sem skrbel za taktiko, vzdušje, pomagal zdravniku pri masiranju. Tudi njegov prispevek je pomemben, saj smo mnoge težave, ki so bile psihičnega izvora, rešili z njegovimi prijemi.

Velike kolesarske dirke so zaključene. Naš Ropret in Bulič iz Siporexa se bosta 9. 10. udeležila še kolesarske dirke parov v Bergamu, kjer bodo nastopili evropski profesionalci in amaterji. Ostali naši kolesarji pa se bodo v tem času udeležili še zadnjih tekmovanj za naslove slovenskih prvakov na cesti.

Za zaključek še ene uspešne sezone bi rad povedal še nekaj o nas in naši delovni organizaciji Sava Kranj. Sodelovanje s Savo dobiva nove kvalitete. Odnosi niso več odnosi med klubom in Savo, ampak so to naši odnosi. Delovna organizacija in kadrovska služba nam nudita mnoge ugodnosti, v Savi je zaposlenih več naših kolesarjev, ki imajo plačane izostanke z dela. Tako klub kot posamezniki dostojno predstavljamo Savo. Prepričani smo, da skoraj vsak privrženec športa ve za kolesarje Save in tako tudi za ime naše delovne organizacije, ki že dolgo ni neznana tudi v tujini. J. Jereb

DOBRA TEKMOVANJA TUDI DOMA

Vse tako kaže, da je kolesarska sezona iz leta v leto daljša, da je vse več dirk, najboljša tekmovanja pa so na koncu sezone. Letos je to na primer ena največjih amaterskih dirk Tour l'Avenir, katere so se po nekajletnem premoru precej uspešno udeležili tudi naši kolesarji. Tako je tudi mednarodna dirka po Vojvodini, kjer sicer ni bilo naših najboljših, na njej pa je sodelovalo precej odličnih tujih ekip, tako da je bil najboljši Jugoslovan Marinkovič 8., Savčan Pečnik pa 11., kar je zanj ob tako močni konkurenci zelo lep uspeh, saj so ga letošnjo sezono pestile bolezni.

Tudi državna prvenstva na kronometer, gorsko prvenstvo in discipline na pisti v Zagrebu so potekale brez naših najboljših kolesarjev. Tako je naš klub letos ostal brez naslovov državnih prvakov na teh prvenstvih, čeprav je treba reči, da imamo veliko mladincev, ki bodo že v prihodnji sezoni marsikomu zmešali račune.

Že tako okrnjeno prvenstvo je ponovno dobilo črno piko za organizacijo, posebej prvenstvo na kronometer, kjer so morali tekmovalci včasih zavoziti s ceste, da so se izognili trčenjem z brezobzirnimi vozniki motornih vozil, kravami, perjadjo in vozovi, saj nekaj redarjev, ki so bili le na križiščih, nikakor ni moglo zadovoljivo poskrbeti za varnost kolesarjev, kjer se vsaka izgubljena sekunda še kako pozna.

Če pogledamo rezultate članov, je treba priznati, da je bil beograjec Marinkovič brez konkurence. Zmagal je v petih disciplinah, in sicer na gorskem prvenstvu, kjer je zaostal za Ropretovim rekordnim časom, ki ga je postavil še kot mladinec, skoraj za dve minuti, na kronometer na 4000 m, kjer je bil slabši od Ropretovega rekorda za več kot 15 sekund, kar je približno polovico kroga 450 m dolge

krožne proge, na 1000 m in v sprinterski disciplini 1000 m z 200 m sprinta. Škoda je le, da pri nas veliko več pomenijo državni naslovi, kot pa recimo Ropretovo 13. mesto na dirki Tour de l'Avenir med najboljšimi svetovnimi kolesarji. Tako smo pravzaprav izvedeli podrobnosti o tej dirki šele, ko so se fantje vrnili domov, in to kljub vsem modernim tehničnim sredstvom, ki lajšajo obveščanje.

Tako je pravo sliko kvalitete osvojenih naslovov pokazala dirka po Vojvodini, kjer je bil Marinkovič kot najboljši Jugoslovan šele 8.

Če se povrnemo na državno prvenstvo v Zagrebu in na rezultate kolesarjev Save, potem je treba reči, da so povsem zadovoljili, nekateri pa presenetili.

Edini član Pečnik je bil na gorskem prvenstvu 91., na kronometer 7., na 4000 m 5., na 1000 m 4., prav tako tudi na 1000 m z 200 m sprinta.

Starejši mladinci so bili ekipno ob pomoči mlajšega mladince Kurenta 2., Cuderman je bil 4. na 3000 m in 6. na gorskem prvenstvu, Kozjek 4. na kronometer in 7. na gorskem prvenstvu.

Mlajši mladinci so bili ekipno 3., Jene je bil 5. na 500 m, v ostalih disciplinah pa so dosegli še nekaj uvrstitev do 10. mesta.

Člani, ki so se vrnili iz Francije so 2. oktobra sodelovali na dirki v Trstu. Med številnimi italijanskimi in našimi kolesarji je bil Ropret 10., Bulič iz Pule 12., Kraker 22. in Rakuš 24. Vsi ostali jugoslovanski kolesarji so odstopili, kar je še en dokaz, da so domača tekmovanja preveč taktična in nekvalitetna, da bi nekateri dobre rezultate potrdili tudi v tujini. Z udeležbo na čimveč tujih kvalitetnih tekmovanjih naši kolesarji izboljšujejo tehniko, pridobivajo moč, hitrost, rutino in sploh vse, kar večini

Kolesar Ivan Bobovčan, mehanik Slavko Žagar, Bruno Bulič, zvezni trener in vodja jugoslovanske reprezentance Dragiša Ješič in športni novinar iz Beograda neposredno pred startom ene od etap kolesarske dirke Tour de l'Avenir

naših kolesarjev manjka za mednarodno uveljavitev.

Bela vrana pri nas so le kolesarji Save, ki so pod vsestranskim strokovnim vodstvom pokazali pravo pot. Dolgoletni stiki in izmenjava s tujimi klubi, načrten trening, sodelovanje psihologa in zdravnika so dokazali, da uspeh ni naključen, pa tudi dobri medsebojni odnosi v klubu ter uspešna in trdna povezava z delovno organizacijo Sava so trden temelj uspehov.

Tudi veteransko kolesarstvo postaja vse bolj množično. Velika izbira koles tovarne Rog, tudi specialnih, je prispevala, da postaja kolesarjenje zopet eden najbolj popularnih rekreativnih športov. No, veterani so šli še korak dalje in organizirali vrsto tekmovanj za republiško prvenstvo, kjer je sekcija s Kokrice zopet dokazala, da ni kar tako. Tako sta letos v kategoriji veteranov A (35–39 let) zmagovala Dežman, ki si delita tudi prvo mesto, na 3. mestu je Žbontar, Savčana Marn in Hafner pa si delita 8. mesto. Med veterani B (40–44 let) je zmagal Plestenjak, 3. je Šircelj, 6. Štefe, 7. pa Majcen, ki se je uvrstil tako visoko kljub temu, da je vozil le na eni od petih dirk za prvenstvo.

V kategoriji veteranov C (45 do 49 let) je na vseh dirkah zmagal Perne iz Grosuplja, 2. je bil oče Ropret, 3. Pintar.

Mugerle iz Roga je bil med veterani D (50–59 let) 1., 3. pa nekdanji dirkač z motorji Alfonz Breznik.

Kategorija nad 60 let – veterani E, je dokazala, da se da tudi pri teh letih še hitro voziti. Prvi je bil Bratun, drugi Štefanič iz Krškega, ki je bil z 72 leti najstarejši, leto manj ima Jule Kačič na 3. mestu; sledijo mu Kalan, Žerovnik, Gartner, vsi s Kokrice.

Kolesarstvo je imelo vedno veliko privrženecv. Najprej kot atrakcija, nato kot potreba, sedaj pa po desetletnem boju z motornimi vozili zopet zmaguje in obenem premaguje tudi boleznimi moderne dobe.

Naša naloga je, da vsem, ki vozijo s kolesi, omogočimo čim varnejšo vožnjo. V bodoče naj ne bi bilo novih cest brez stez za kolesarje, nekatere ceste bi namenili izključno njim in te ceste ustrezno opremili. Največja pridobitev bo krožna kolesarska steza na bivšem dirkališču za speedway v Stražišču, ki bo namenjena izključno kolesarjem.

Tudi s kolesom se da voziti hitreje od infarkta. st

Med ogledom proizvodnje

teroristične afere SCHLAIER ostro kontrolirajo osebne podatke potnikov. Izgledalo je, da jim je ves veličastni računalniški sistem za kontrolo sumljivih oseb odpovedal in so morali delati »ročno«. To pot nemške carinike sploh ni zanimal »slivovitz« in »cigaretene«, ampak bolj naši obrazi. Po polurnem čakanju na mejnem prehodu smo se končno oddahnili, ko je šofer Sašo zapeljal svoj mercedes v ZRN. Od Freilassinga nas je pot vodila preko Burghausena, Egenfeldena, Landaua, Genackera v Deggendorf. Še kar dobre volje smo prispeli v Deggendorf ob 23. uri. Sprejel nas je gospod Lindthaler, nas takoj častil s pivom in pogovor je stekel. Ker je naše fante čakala drugi dan tekma, sva z Vuletom ukazala spanje. Naslednji dan smo se po zajtrku za dobri dve uri odpravili v mesto. Vsakdo je želel kupiti kakšno malenkost za spomin in pisati razglednico.

Mesto Deggendorf leži na Bavarskem ob Donavi nedaleč od češke meje. Kraj je nekoliko večji od Kranja, prebivalci v okolici se ukvarjajo s kmetijstvom; pokrajina je podobna pokrajini v ČSSR. Mesto ima le lažjo industrijo, med katero spada tudi firma Deutsche Semperit s 400 delavci. Tovarna izdeluje predvsem gumeno-tehnično blago in izdelke iz poliuretanske mase. Po vrnitvi iz mesta smo odšli v tovarno Semperit, kjer so nam postregli z malico, nato smo si ogledali tovarno. Po tovarni nas je vodil gospod Lindthaler in nam prijazno odgovarjal na naša vprašanja. Razkazal nam je celotno tovarno, ki je ta dan počivala, ker je bila sobota. Med ogledom tovarne je tovariš Vule ves čas pritiskal na svoj ZENIT da bi ta dogodek ostal vsem v trajnem spominu.

Ob 15.30 pa se je začelo zares. Naši fantje so s svojim gromkim 3 kratnim ZDRAVO pozdravili bolj skromno število gledalcev. Moštvo Semperita je bilo bolj mirno, kot bi slutili poraz. Že na začetku so naši pritiskali in poslali prvo žogo v mrežo. Potem se je zvrstilo še nekaj žog v nasprotnikovo mrežo; tekma se je končala z rezultatom 6:1 v našo korist. Naši strelci so imeli zasluge samo za 5 golov. Šestega so Semperitovci

sami zabili; še sedaj ni jasno, ali iz obupa ali iz jeze.

Po tej razburljivi tekmi smo se ob 18. uri zbrali ob Donavi v restavraciji veslaškega kluba Clubhaus des Ruderer – Deggendorf, kjer se je pričelo pravo prijateljsko srečanje. Na začetku so nam priredili še majhno tekmovanje – tekmo v vrečah in prebadanje balonov. Za nagrade so dobili stekleničke vina. Medtem so že pripravili raženj, na katerem so zadišale prve pečenice. Naši fantje so pričeli odpirati steklenice z našo nacionalno pijačo. Zanimivo je, kako Nemcem prija ta naš

(Nadaljevanje na 12. strani)

NOGOMETNA TEKMA SAVA: SEMPERIT BLAU-WEISS

Športno društvo Blau-Weiss, ki je organizirano v okviru tovarne Deutsche Semperit iz Deggendorfa – ZRN, je povabilo naše nogometaše na prijateljsko nogometno tekmo. Do sedaj smo imeli s tem klubom že tri športna srečanja, od tega dvakrat v smučanju, zadnje srečanje pa je bilo v nogometu na stadionu v Deggendorfu 10. septembra letos.

Na skoraj 500 km dolgo pot smo se odpravili že 9. 10. ob 12. uri. Tega dne nam vreme ni bilo preveč naklonjeno, deževalo je in toplo vreme se je moralo na silo umakniti jesenskemu. To nas ni preveč motilo, zadovoljnih obrazov smo sedli v avtobus, ki nas je odpeljal izpred upravne

stavbe preko Ljubelja po sodobni avtomobilski cesti, ki se drzno vije pod Visokimi Turami do Salzburga. Pred Salzburgom nas je pred mejnim prehodom v ZRN pozdravila dolga kolona vozil, ki se je polzevo pomikala naprej, in še to v presledkih. Nekaj časa smo mislili, da se vrača večja množica turistov, ker je bil petek. Ko po dveh urah počasnega pomikanja še sploh nismo videli mejnega prehoda, smo ugotavljali, da tega le ne morejo povzročiti samo turisti. Ko se je bližala že četrta ura neznošnega čakanja, smo se odločili prečkati mejo na manjšem prehodu Freilassing. Tu so nam obmejni organi ZRN pojasnili, da zaradi

Nogometna ekipa Save pred prijateljskim srečanjem

Pokal namenjen zmagovalcu, so naši fantje prinesli v Kranj. Zmagali so s prepričljivim rezultatom 6:1.

INFORMACIJA O SEJMU

MODA V SVETU 1977 – BEOGRAD

V Beogradu je potekal v dneh od 1. do 9. oktobra tradicionalni Sejem mode. Na njem so prikazovali domači in tuji proizvajalci svoje izdelke. Med njimi so bili najbolj zastopani izdelovalci konfekcije, sledili so jim čevljarji in galanteristi. Seveda pa so tu razstavljali svoje izdelke tudi proizvajalci spremljajočih panog oziroma osnovnih polizdelkov za prikazane izdelke.

Tudi letos je Sava prikazala na Sejmu mode svoje novosti s področja umetnega usnja in kemičnih izdelkov. Tu so bila čevlarska, galanterijska in oblačilna umetna usnja prikazana v eksponatih na zunanjem razstavnem prostoru. V notranjosti pa je bilo možno videti tudi umetno usnje v kosu. Lutke so bile oblečene v ljubke kostume in plašče iz Vestaline; kot dodatek so bili tudi škornji iz Porskina in torbice iz Kristena. Vsi prikazani izdelki so bili seveda v modnih barvah za sezono pomlad in poletje 1978. Vsem skupaj pa je dajal ambient star motor in staro kolo muzejske vrednosti.

S komercialnega stališča lahko smatramo letošnji sejem mode zelo uspešen. Mnogi čevljarji in galanteristi se že na sejmu prikazali svoje izdelke, v katere so vgradili naše materiale. Povpraševanje za naše, predvsem čevlarsko umetno usnje je bilo tudi na samem sejmu veliko. Prav tako je bilo veliko zanimanje za naše galanterijsko umetno usnje. Manj zanimanja je bilo za oblačilno umetno usnje, kar kaže, da je moda jaken in plaščev iz usnja v zatonu.

Na splošno lahko zaključimo, da se je letošnji sejem mode za nas uspešno končal. Sledi še naloga, da realiziramo vse dogovore sklenjene na sejmu.

Jožica Bolčina

FOTO FILMSKA SEKCIJA »SAVA« KLANJ ORGANIZIRA FOTO FILMSKI KROŽEK. KROŽEK BO VODIL TOV. IVO JEREB, FOTOGRAF IZ ODDELKA ZA INFORMIRANJE. VSI, KI SE ZANIMATE ZA TO DEJAVNOST, IZPOLNITE PRIJAVNICO IN JO POŠLJITE TOV. IVU JURIČU, TTI, STISKANI IZDELKI. PRI NJEM DOBITE TUDI VSE INFORMACIJE

ROK PRIJAVE JE 21. 10. 1977.

PODPISANI: .....

TOZD: .....

SE PRIJAVLJAM ZA SODELOVANJE V FOTO FILMSKEM KROŽKU.

PODPIS .....

ZAHVALA UPOKOJENCEV

Te dni smo v uredništvu dobili več pisem, v katerih se upokojenci Save zahvaljujejo za regres. Nekateri pišejo, da jih je nepričakovana »pošiljka« nadvse prijetno presenetila, skoraj v vsakem pismu pa naši nekdanji sodelavci žele Savi veliko delovnih uspehov.

Veseli nas, da ste se oglasili, in čeprav smo že prestopili v jesenski čas, sem prepričan, da boste regres kar najbolj prav obrnili.

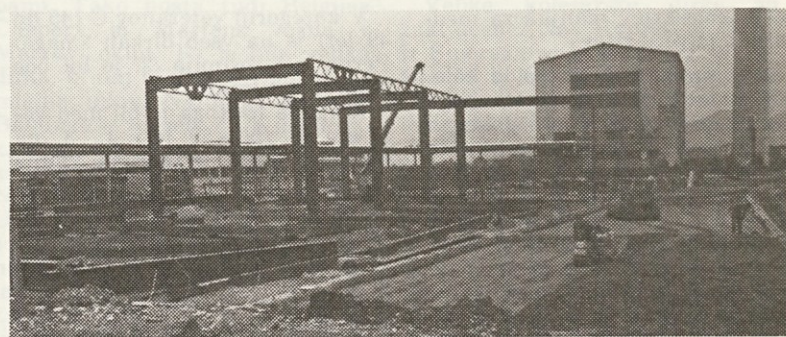
V imenu uredništva in vseh delavcev Save vam želim še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Urednik

PRIPIS

Vsem upokojencem, vsem, ki dobite socialno pomoč, in sodelavcem, ki imate bolezenski dopust:

Če v kakršnikoli obliki dobite pomoč od Save, se ne zahvaljajte posameznikom, kot se pogosto dogaja. Vsaka oblika stikov z nami in naše pozornosti je odraz politike Save – ne pa posameznikov. Le-ti izpolnjujejo samo svoje delovne dolžnosti. Samo v tem smislu napisane zahvale bomo objavili v glasilu!

Dela pri gradnji mehanične delavnice tečejo pospešeno, vendar pa sedanja skupina dela najbrž ne bo zmogla v roku. Predlagali smo, naj izvajalec ekipo okrepi, sicer jih bo začelo jesensko vreme »loviti«.

TABORNIKI VABIJO

Taborniki odreda Albina Drolca so konec leta 1976 sklenili, da zase preurede oziroma adaptirajo kočjo PUSČAVA pod Joštom. Koča je last župnega urada iz Stražišča in je spomeniško zaščitena. Najem tega objekta je bil za tabornike zelo ugoden, saj je najemnina simbolična in znaša le 30 din na leto. Najemnina se uporablja za popravila.

Po dogovorih je bilo treba najti nekoga, ki naj bi kočjo pregledal in jim strokovno svetoval, kako bi jo čim kvalitetneje adaptirali. Njihovemu vabilu se je odzval vodja gradbene skupine v naši delovni organizaciji tov. Kozina. Pregledal je kočjo, svetoval in brezplačno opravil izračune ter tudi sodeloval pri nabavi potrebnega materiala. Kljub skrajno varčnim nakupom odred Albina Drolca ni bil zmožen opraviti adaptacijskih del iz lastnih sredstev, zato je zaprosil za pomoč delovno organizacijo Savo in pomoč tudi dobil. Sredstva so bila tako zagotovljena. Zdaj pa je bilo treba zavihati rokave; nad 4000 prostovoljnih delovnih ur je bilo že opravljeno. Najbolj so se izkazali naslednji člani odreda: Dane Milec, Gustelj Horvat, Štefan Zupan, Franc Žumer in Vule Cicmil.

Dela gredo h koncu. Dom naših tabornikov bodo slovesno odprli v nedeljo, 23. oktobra ob 10. uri, in to ob vsakem vremenu. Na otvoritev lepo vabimo vse Savčane. Da pa kočjo le ne bi preveč iskali, vas bodo taborniki pričakali pod domom na Joštu in vas bodo spremili na jaso pred njihovo kočjo. Nekaj Savčanov pa vas ta prijetni koticček že pozna, saj je bilo za kar lepo številno piknikov za Savčane v neposredni bližini te kočje, v slabem vremenu pa tudi v njej. Zato ne zamudite te priložnosti in spoznajte naše geslo: S naravo k novemu človeku! J. Jereb

NOGOMETNA TEKMA ...

Nadaljevanje z 11. strani

»slivovitz«, kar niso ga mogli prehaliti. Nato so razglasili športne rezultate. To je bil hkrati zaključek športnega tedna Semperita, zato se nas je zbralo blizu 200. Naši fantje so prejeli za zmago lep kristalni pokal in spominske plakete. Po ceremoniali

se je pričel ples, začelo je teči pivo in naš slivovitz. Verjetno mi ni treba posebej opisovati učinka skoraj 22 litrov popite Badlove slivovke. Sicer tisti z bolj slabo kondicijo za te reči, so omagali, večina pa se jih je kar dobro držala. Vzdušje je bilo zelo veselo in prijateljsko. Tudi natakari tega kluba so dejale, da še nikdar tu doslej niso imeli tako prijetnega tovariškega srečanja. Naslednji dan, v nedeljo zjutraj, smo malo utrujeni in obogateni z novimi poznanstvi vstopili v avtobus, s katerim smo se po isti poti vrnili domov. Pri prehodu nemške meje v Freilassingu smo tokrat imeli več sreče.

To srečanje nam bo ostalo v prijetnem spominu. Zadovoljni smo, da smo z našim obiskom prispevali delček k spoznavanju med obema narodoma. V pogovorih z Nemci smo lahko ugotovili, da visoko cenijo pridobitve nove Jugoslavije in našega predsednika Tita, čeprav mnogi od teh še niso obiskali naše domovine. Vsekakor pa jo bodo obiskali po tem srečanju, vsaj tako so nam obljubili.

Želja obeh športnih društev je, da postanejo srečanja tradicionalna. Tako bodo naslednje leto naši gostje športniki kluba Blau-Weiss, povabili pa bomo tudi športnike avstrijskega Semperita.

Jurij Druškovič

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstdnevno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljne davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).